

Tervise- ja tööminister
Sotsiaalkaitseminister
Haridus- ja teadusminister
Riigikantselei
Teaduste Akadeemia president
Teadus- ja Arendusnõukogu

(kuupäev digitaalalkirjas) nr 1-5/156

TERVISE ARENGU INSTITUUDI TEADUSNÕUKOGU SEISUKOHT JA KÜSIMUSED SOTSIAALMINISTEERIUMI PLaanile INSTITUTE SULGEDA VÕI OSADENA LAIALI JAGADA

Tervise Arengu Instituudi teadusnõukogu seisukoht on, et sõltumatu teadus- ja arendusasutuse säilimine Eesti riigis on oluline rahvatervishoiu kompetentsikeskuse hoidmiseks ning rahvastiku tervise ja avalike huvide kaitseks.

Tervise Arengu Instituudi (TAI) eellugu ulatub peatselt kolmveerand sajandi taha. Selle aja jooksul on ülesehitatud rahvusvaheliselt tunnustatud ja mõjukas organisatsioon, mis hõlmab teadus- ja arendustööd, meditsiiniregistreid, tervisestatistikat, tervishoiuteenuseid ja valdkondlikke koolitusi.¹ TAI on korraliselt evalveeritud² teadus- ja arendusasutus, kelle tegevus on hinnatud vastavaks tervise valdkonna rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele. Euroopas ja mujal maailmas on TAI kindlalt võrdväärsete institutsioonide seas.

Enamikes Euroopa ja maailma riikides on riiklik rahvatervishoiuasutus olemas ja on elementaarne, et lisaks riigisisesele arendus- ja teadustööle pöörduks ka rahvusvahelise koostöö tegemiseks esmalt sellise instituudi poole. Teaduspõhiseid andmeid puudutavate teemade korral ei otsita kontakte ministeeriumitest või ametitest. Seega, kui Eesti ainuke rahvatervishoiu instituut suletakse või osadena erinevate teiste organisatsioonide vahel jaotatakse, on tõsine oht, et riigis lagunevad valdkondade vahelised koostöövõrgustikud ning meie riik jääb paljudest riikidevahelistest tegevustest ja teaduskoostööst kõrvale. Samuti ei saa TAI akadeemilisi töötajaid ametitesse üle viia ja seni toimivad meeskonnad võivad laiali minna.

Arusaamatuks on jäänud, mida riik tervise valdkonna riigireformiga taotleb ja kuidas seda kavatsetakse saavutada. Eesmärki ei ole sõnastatud ning ilma avaliku arutelu, seotud asutuste ja koostööpartnerite kaasamiseta seda teha ei saagi. TAI-d puudutavalt mainitakse üldsõnaliselt funktsioonide üleviimist teistesse asutustesse, kuid selgusetu on, milliseid funktsioone silmas peetakse ja kes neid funktsioone, peale haigekassa ja loodava ühendameti (mille visiooni sisustamiseni loodetakse jõuda aasta teises pooles), hakkaksid vastu võtma. Üksikute funktsioonide üle viimine eri asutustesse lammutab integreeritud tegevuse, halvendab kvaliteeti ja edasist teenuste arendamist. Ajalooliselt on terviseedendus enne TAI loomist haigekassas olnud, kuid tegevused on just arendus- ja teadustegevuse sünergia tõttu koondunud TAIsse.

TAI teadusnõukogu palub vastuseid järgnevatele küsimustele:

1. Miks tervisevaldkonna riigireform läbi viiakse, mida sellega taotletakse?
2. Millised on motiivid ja eesmärgid, et lõpetada TAI tegevus sõltumatu teadus-arendusasutusena?

¹ Pikem ülevaade TAI teadusnõukogult on täiendava dokumendina

² <https://www.etag.ee/tegevused/evalveerimine/korraline-evalveerimine/korraline-evalveerimine-2017/>

3. Milliste dokumentide, ülevaadete või analüüside põhjal muutmisotsused on tehtud?
4. Kuidas sobitub TAI funktsioonide laiali jaotamine erinevate asutuste vahel riigi pikaajalisse rahvastiku tervisega seotud strateegiasse?
5. Aastakümnetega on TAIs üles ehitatud eriomase pädevusega omavahel läbipõimunud töörühmad rahvatervishoiu erinevates valdkondades, mille lagunemisega kaob võimekus hinnata rahvastiku tervist, riigi tervisepoliitika tulemusi ja osaleda rahvusvahelises teadustöös. Kuidas on mõeldud seda valdkonda puudutavad küsimused lahendada?

Lugupidamisega

TAI teadusnõukogu nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Veidebaum

TAI teadusdirektor ja teadusnõukogu esimees